

CONSIDERACIONS ENTORN D'UNA CARTA D'ANTONI MARTÍ I FRANQUÈS

Josep M. Recasens i Comes manifesta, en el pròleg al llibre *Antoni Martí i Franquès i l'Altafulla del seu temps (1750-1832)*¹, que es resisteix a acceptar que el savi altafullenc tingués una visió clara dels afers mercantils i això ho diu com a reacció a les conclusions contingudes en l'estudi esmentat.

La postura de l'historiador tarragoní sorprèn, car en la biografia de Martí i Franquès, no hi ha cap afirmació o conclusió que avaluï el personatge en qüestió com un linx dels negocis, ans al contrari. Fins i tot, en la pàgina 119, es diu textualment que Martí «no era un home de negocis».

Creiem que l'apreciació de Recasens i Comes té la gènesi en el fet d'haver pres l'asseveració «Martí bon administrador», com equivalent a «Martí bon negociant».

En el treball citat es manifesta que Antoni Martí i Franquès era un bon administrador del seu patrimoni, que sempre estava preocupat per la conservació i augment dels seus béns i que tingué cura dels seus interessos materials, així com dels de la seva família, fins al 8 de març del 1821 en què deixà la gestió de les seves hisendes a les mans del seu fill primogènit, Francesc Martí i Mora. En aquest sentit, àdhuc ens atrevim a manifestar que les investigacions de Martí, així com la participació en algunes obres cíviques, com, per exemple, la construcció de la carretera de Lleida, no foren totalment altruïstes, ja que, en molt bona mesura, anaren dirigides a millorar la producció de les finques i a facilitar la comercialització de les collites.

Tal com ho veiem, Antoni Martí i Franquès no fou, com el seu pare, un home de negocis —en això coincidim amb Recasens—, però

1. ROVIRA I GÓMEZ, SALVADOR-J.: *Antoni Martí i Franquès i l'Altafulla del seu temps (1750-1832)*. Pròleg de Josep M. Recasens i Comes. Centre d'Estudis d'Altafulla, Altafulla, 1982. 188 ps.

sí que resultà un hisendat conscient que calia aconseguir el major rendiment possible de les finques i que la possessió d'heretats donava seguretat econòmica i prestigi social.

La consideració que fem de Martí bon administrador i no tant bon home de negocis, la volem arrodonir amb la presentació d'una carta, fins ara inèdita, que, en la seva condició de tesorero de la Societat Econòmica d'Amics del País, de Tarragona, adreça, el 25 de juny del 1808, a la Junta corregimental tarragonina. En aquesta carta, Martí comunica a les autoritats corregimentals que ha lliurat al tesorero de la Junta, Pau de Cadenas, els fons de la Societat Econòmica —consistents en 3.996 rals i 3 diners—, perquè siguin destinats a «objetos de pública utilidad» els quals, en aquells moments, no eren altres que el finançament de la lluita contra els napoleònides.

El fet que, en el 1808, Martí encara tingués cura dels cabals de la Societat Econòmica d'Amics del País, de Tarragona, és, al nostre entendre, un indicador clar que, per ell, portar comptes no era cap molestia i, al mateix temps, ens acredita, un cop més, la imatge de bon administrador que d'Antoni Martí i Franquès tenien els seus contemporanis.

Salvador-J. ROVIRA I GÓMEZ

APENDIX DOCUMENTAL

1808, juny, 25. Tarragona.

Carta d'Antoni Martí i Franquès a la Junta corregimental de Tarragona.

A.M.T. (=Arxiu Municipal de Tarragona). Arxiu de la Junta corregimental de Tarragona, lligall número 1.

Con officio de esta fecha se /¹ han servido V.S.S. avisarme /² que para acudir á las urgencias /³ del dia, es indispensable echar /⁴ mano de qualquier caudal /⁵ existente en poder de qualquier /⁶ Corporaciones, ó Personas /⁷ particulares destinados á /⁸ objetos de publica utilidad; por /⁹ tanto noticiosos V.S.S. de /¹⁰ cierta partida en mi poder /¹¹ correspondiente á la Sociedad /¹² Economica de Amigos del /¹³ Páhis; esperan V.S.S. la /¹⁴ trasladaré inmediatamente /¹⁵ á manos, y poder de Dn. Pablo /¹⁶ de Cadenas thesorero del /¹⁷ Gobierno; lo qual queda /¹⁸ cumplido haviendole /¹⁹ entregado tres mil nueve /²⁰ cientos sesenta y seis reales /²¹ tres dineros de ardites /²² tenia de dicho ramo según /²³ la carta de pago obra en mi poder. /²⁴

Dios guarde á V.S.S. ms. as. Tarragona 25 junio 1808

Antonio de Martí